

Η ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἡ σελήνη ἐπρόβαλλε, μόλις ἀρχίσασα νὰ φθίνη τρίτην νύκτα μετὰ τὸ ὀλογέμισμά της, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, κ' ἐκείνη, ἀσπροφορεμένη, μετὰ τόσους στεναγμούς καὶ τόσα περιπαθῆ ἄσματα, ἔκραξε:

— Νὰ ἔμβαινα σὲ μιὰ βαρκούλα, τώρα-δὰ... ἔτσι μοῦ φαίνεται...
5 νὰ φτάναμε πέρα!

Κ' ἐδείκνυε μὲ τὴν χεῖρά της πέραν τοῦ λιμένος.

Ὁ Μαθιὸς δὲν παρετήρησεν ἴσως ὅτι αὐτὴ εἶχε τρέψει τὸν λόγον εἰς τὸν πληθυντικόν, εἰς τὸ τέλος τῆς εὐχῆς της. Ἀλλ' αὐθορμήτως, χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῇ, ἀπήντησε:

10 — Μπορῶ νὰ ρίξω ἐκείνη τὴ βάρκα στὸ γιאלό... Τί λές, δοκιμάζουμε;

Καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἔθεσε τὸν πληθυντικόν εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου. Χωρὶς δὲ νὰ συλλογισθῇ, οὕτως, ὡς νὰ ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ ἂν εἶχε δυνατοὺς τοὺς μυῶνας, ἤρχισε νὰ ὠθῇ τὴν βαρκούλαν.

15 Ὁ νέος ἴστατο πλησίον τοῦ αἰγιαλοῦ, ὅπου ἄλλεπάλληλα μετ' ἐλαφροῦ φλοίσβου προσπίπτοντα τὰ κύματα κατεπίνοντο ὑπὸ τῆς ἄμμου, χωρὶς ν' ἀποκάμνωσι ταῦτα ἀπὸ τὸ αἰώνιον μονότονον παιγνίδιον, χωρὶς νὰ χορταίνῃ ἐκείνη ἀπὸ τὸ ἀέναον ἄλμυρόν πότισμα. Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἦτο ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς οἰκίας, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐνοικιάσει ὅπως δεχθῇ αὐτὴν ὁ σύ-
20 ζυγὸς της, πρεσβύτης πεντήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν, οἰκίας κειμένης παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ κύματος, κατὰ τὴν πλημμύραν τὴν ὁποίαν θὰ ἔφερεν ὁ νότος, ἢ τὴν ἄμπωτιν τὴν ὁποίαν θὰ ἐπροξένει ὁ βορρᾶς.
Ἡ βαρκούλα ἐπάτει ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ἐταλαντεύετο ἐπὶ τῆς θαλάσσης,

μέ τήν πρῶραν χωμένην εἰς τήν ἄμμον, μέ τήν πρύμνην σαλευομένην ἀπό τὸ κῦμα, βαρκούλα ἐλαφρά, κομψή, ὀξύπρωρος, χωροῦσα τέσσαρας ἢ πέντε ἀνθρώπους.

Μεγάλη ἐντοπία σκούνα εἶχε προσεγγίσει πρὸ τριῶν ἡμερῶν φορ-
 5 τωμένη εἰς τὸν λιμένα, περιμένουσα εὐνοϊκὸν ἄνεμον διὰ ν' ἀποπλεύσῃ
 εἰς τὸ τέρμα τοῦ ναύλου της· ὁ πλοίαρχος, τρίτην ἤδη νύκτα, ἀνεπαύετο
 εὐφραϊνόμενος κατ' οἶκον, πλησίον τῆς συμβίας καὶ τῶν τέκνων· οἱ σύν-
 τροφοί, ἐντόπιοι ὅλοι, περιήρχοντο ἐν κύκλῳ τὰ καπηλεῖα, ἀποζημιούμε-
 νοι εἰς τρεῖς νύκτας δι' ἀναγκαστικὴν ἐγκράτειαν ἐβδομάδων καὶ μηνῶν·
 10 ὁ μοῦτσος, ὅστις ἦτο ξένος, ἔμενε μόνος φύλαξ τοῦ πλοίου, τῶν ἀρμέ-
 νων* καὶ τοῦ φορτίου, καὶ μόνος φύλαξ τοῦ μούτσου ὁ караβόσκυλος.
 Ἀλλὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὁ μοῦτσος, ὑψηλός, δεκαοκταέτης, ἔχων ὅλας
 τὰς ἀξιώσεις τοῦ ναύτου πλὴν τοῦ μισθοῦ, εἶχεν ἀργοπορήσει εἰς ἓν κα-
 πηλεῖον ὀλίγον παράμερον, ἀπὸ τὸν μέσα δρόμον τῆς παραθαλασσίου
 15 ἀγορᾶς, παρηγορούμενος καὶ αὐτὸς ὡς ξένος εἰς τὰ ξένα... Εἶχεν ἀφή-
 σει τὴν φελούκαν μισοσυρμένην, μέ τήν πρῶραν χωμένην εἰς τήν ἄμμον,
 μέ τήν πρύμνην σαλεύουσιν εἰς τὸ κῦμα, μέ τὰς δύο κώπας ἀκουμβη-
 μένας ἐπὶ τῆς πρύμνης, δύο ἐλαφρὰς κώπας, τὰς ὁποίας παιδίον μετ'
 ἀπεριγράφτου χαρᾶς θὰ ἐχειρίζετο καμαρῶνον τὴν δύναμιν του πολλα-
 20 πλασιαζομένην ὑπὸ τῆς φευγαλέας μαλακότητος τοῦ κύματος, ἐνδοτικῆς
 ὡς ἡ ἀδυναμία μητρὸς πρὸς χαϊδεμένον βρέφος, φέρον αὐτὴν ὅπου θέλει
 μέ τοὺς κλαυθμυρισμοὺς καὶ τὰς ἀπαιτήσεις του· κώπας ὡς δύο πτέρυ-
 γας γλάρου, αἵτινες φέρουσι τὸ λευκόπτιλον σῶμα τοῦ ὄρνιθος ἐπιπολῆς
 τῆς θαλάσσης, ὀδηγούσας τὴν βαρκούλαν εἰς τὴν ἀγκάλην καὶ τὴν ἀμμου-
 25 διὰν τῆς ἀκτῆς, ὡς ἐκεῖναι τὸν γλάρον εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ θαλασσοπλῆ-
 γος βράχου.

Ὁ Μαθιὸς ἐστήριξε τὰς δύο χεῖρας εἰς τὴν πρῶραν, ἀντεστύλωσε
 τοὺς δύο πόδας ὀπισθεν, ὥθησε μέ ὅλην τὴν δύναμιν του, καὶ ἡ μικρὰ
 φελούκα ἐνέδωκε καὶ ἔπεσε μετὰ πλαταγισμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Παρ'
 30 ὀλίγον θὰ τοῦ ἔφευγεν, ὑπείκουσα εἰς τὴν σφοδρὰν ὥθησιν, διότι δὲν εἶχε
 προβλέψει νὰ κρατήσῃ τὴν μπαρούμαν*, τὸ σχοινίον τῆς πρῶρας. Ἀλλὰ
 πάραυτα ἐπέταξεν ἀπὸ τοὺς πόδας τὰ ἐλαφρὰ πέδιλα, δὲν ἐπρόφθασε νὰ
 σηκώσῃ τὴν περισκελίδα, ἐθαλάσσωσεν* ὡς τὰ γόνατα, καὶ συνέλαβε τὴν
 βάρκαν ἀπὸ τὴν πρῶρὰν της. Τὴν ἔσυρε πρὸς μικρὸν πρόχειρον μῶλον.
 35 Ἐν τῷ μεταξύ ἐκείνη εἶχε γίνει ἄφαντος ἀπὸ τὸν ἐξώστην, καὶ μετ'

12 δεκαοκταέτης ΦΔΒ

30 θὰ Πα (σ. 82-83)

27 ἀντεστύλωσε (-στή- α)] ἀνεστύλωσε ΦΔΒ

ὀλίγας στιγμὰς ἐπρόβαλε, μὲ τὸ λευκὸν κολόβιον τῆς στίλβον εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἀπὸ τὴν βορεινὴν γωνίαν τῆς οἰκίας, κατερχομένη εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Ὁ νέος τὴν εἶδε καὶ ἡσθάνθη χαρὰν μετὰ φόβου. Ἐπραττε σχεδὸν ἀσυνειδήτως. Δὲν ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ τὸ κάμῃ.

Ἐκείνη, μὴ ἀγαπῶσα νὰ ἐκφράσῃ τοὺς ἐνδομύχους λογισμοὺς τῆς, εἶπεν:

— Ἄς εἶναι· ἃς φέρουμε μιὰ γύρα μὲς στὸ λιμάνι, τώρα μὲ τὸ φεγγαράκι.

10 Καὶ μετ' ὀλίγον προσέθηκε:

— Γιὰ νὰ δοκιμάσω πῶς θὰ μοῦ φανῇ, ὅταν θὰ μβαρκάρω γιὰ νὰ πάω πέρα...

Ἐλεγε πάντοτε πέρα, κ' ἐννοοῦσε τὴν πατρίδα. Ὅπισθεν τοῦ πρώτου πρασίνου βουνοῦ, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀνατεῖλει ἡ σελήνη, βου-
15 νοῦ μαύρου τὴν νύκτα καὶ σκοτεινοφαίου τώρα μὲ τῆς σελήνης τὸ φῶς, ὕψωνε τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλὸν ὄρος καὶ λευκόν, πότε χιονοσκεπαστον, πότε γυμνόν καὶ βραχῶδες. Ἐκεῖ ἦτο ἡ πατρίς, ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς τῆς. Κ' ἐστέναζε τόσον δι' αὐτήν, ὥς νὰ τὴν ἐχώριζεν ὀλόκληρος ὠκεανὸς ἐκεῖθεν, ἐνῷ μόλις ἀπεῖχε δώδεκα μίλια, καὶ ἡ μικρὰ ραχοῦλα τοῦ
20 πρασίνου βουνοῦ δὲν ἴσχυε νὰ κρύψῃ τὴν ἡμέραν τὴν ὑψηλὴν ὄφρυν τοῦ λευκοῦ ὄρους. Καὶ τὴν ἐπόθει τόσον, ὥς νὰ τὴν εἶχε στερηθῇ ἀπὸ χρόνων πολλῶν, ἐνῷ μόλις ἀπὸ ὀλίγων ἐβδομάδων εὕρισκετο εἰς τὴν γείτονα νῆσον.

Ὡς τόσον, ἀκούμβησεν ἀφελῶς τὴν λευκὴν καὶ τόσον ἀπαλὴν χεῖρά
25 τῆς εἰς τὸν ὦμον τοῦ νέου, ὅστις ἀνετριχίασεν ὅλος εἰς τὴν ἐπαφήν, κ' ἐπέβη εἰς τὴν μικρὴν βαρκούλαν.

Ἐκεῖνος ἠκολούθησε κατόπιν τῆς, καὶ λαβὼν τὴν κώπην ἤρχισεν ἀδεξίως ν' ἀβαράρῃ*. Ἄλλ' ἀντὶ ν' ἀπωθήσῃ τὸν μῶλον, ἀπώθησεν ἀρι-
στερὰ τὸν πυθμένα, καὶ οὕτως ἡ βάρκα ἐδιπλάρωσε κ' ἐκτύπησεν ἐλα-
30 φρῶς εἰς μίαν τῶν πετρῶν τοῦ μώλου.

— Τί κάνεις; Θὰ σπάσουμε τὴν ξένη βάρκα.

Τοῦτο, τὴν ἔκαμε ν' ἀναλογισθῇ νηφαλιώτερον τὸ πρᾶγμα, καὶ προσέθηκε:

— Καὶ τάχα δὲν θὰ τὴ γυρέψουν τὴν βάρκα; Δὲν θὰ τοὺς χρειαστῇ;...
35 Τίνος νὰ εἶναι;

Ὁ νέος ἐν ἀμηχανίᾳ ἀπήντησεν:

— Ἀφοῦ θὰ κάμουμε μιὰ γύρα στοῦ λιμάνι καὶ θὰ γυρίσουμε...
Δὲν πιστεύω νὰ τὴν γυρέψουν πρωτύτερα, ὅτινος νὰ εἶναι.

* *

Ἐκάθισεν εἰς τὰς κώπας καὶ ἤρχισε νὰ ἐλαύνῃ. Ἐκείνη, εἰς τὴν πρῶ-
5 μνην καθημένη, ἐδέχετο κατ' ὄψιν τὸ ὠχρὸν φῶς τῆς σελήνης, τὸ ὁποῖον
ἐπέχριεν ὡς μὲ ἀργυρᾶν κόνιν τοὺς ἀβροὺς χαρακτῆρας τοῦ ὠραίου προ-
σώπου της. Ὁ νέος τὴν ἐκοίταζε δειλῶς.

Δὲν ἦτο ναύτης, ἀλλ' ἤξευρε νὰ κωπηλατῇ, ὡς ἀνατραφεὶς πλησίον
τοῦ κύματος. Εἶχεν ἔλθει εἰς τὸ μέσον τοῦ ἔτους, ἐγκαταλείψας τὸ γυ-
10 μνάσιον τῆς πρωτευούσης τοῦ νομοῦ, ὅπου τέως ἐμαθήτευε, μὴ δεχθεὶς
τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινὴν ἔνεκα λογομαχίας τινὸς πρὸς ἓνα τῶν κα-
θηγητῶν, ὅστις τοῦ ἐφαίνετο πλέον τοῦ δέοντος ἀγράμματος. Ἦτο μό-
λις δεκαοκτῶ ἐτῶν, ἀλλ' ἐφαίνετο δεκαεννέα ἢ εἴκοσι μὲ τοὺς πυκνοὺς
ἤδη ἰούλους τοῦ καστανοῦ γενείου καὶ τοῦ μύστακος.

Ἡ νεαρὰ γυνή, ἀφοῦ ἐκάθισεν, ὡς συνέχειαν τῆς πρὸ μικροῦ ἐκφρα-
15 σθείσης ἀνησυχίας της περὶ ἀναζητήσεως τῆς βάρκας ἐκ μέρους τοῦ ἰδιο-
κτήτου, εὐθύμως ἐξέφερε καὶ τὴν σκέψιν της ταύτην:

— Ὁ караβοκύρης θὰ γυρεύῃ τὴ βάρκα του, κι ὁ μπαρμπα-Μονα-
χάκης θὰ γυρεύῃ τὸ Λιαλιώ του.

20 Ὁ νέος ἐμειδίασε. Μπαρμπα-Μοναχάκης ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου
της. Λιαλιώ ἐκαλεῖτο ἡ ἰδία.

* *

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, δυνατὸν γαύγισμα σκύλου ἠκούσθη ἀπὸ τὸ
κατάστρωμα πλοίου. Ἦτο ὁ караβόσκυλος τῆς ἰδίας φορτωμένης σκού-
νας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκεν ἡ φελούκα. Εἶχε πηδῆσει ἐπάνω εἰς τὸ ἀκρό-
25 πῶρον, δίπλα εἰς τὴν μακεδόνα*, τὸ βάνανσον κορυθαίολον ὁμοίωμα
τῆς πῶρας, καὶ κατ' ἀρχὰς ἔσειε μετὰ γρυσμοῦ τὴν οὐράν, ἀναγνωρίσας
τὴν βάρκαν. Ἀλλ' ὅταν αὕτη ἐπλησίασε καὶ δὲν ἀνεγνώριζε πλέον τὸν
μοῦτσον ἢ ἄλλον τινὰ τοῦ πληρώματος μεταξὺ τῶν δύο ἐπιβατῶν, ἤρχισε
νὰ ὠρύεται καὶ νὰ ὀλολύζῃ μανιωδῶς.

2 νὰ γυρίσουμε α

Ὁ νέος σπουδαστὴς ὠρτσάρισεν* ὀλίγον ἀνοικτὰ ἀπὸ τὴν σκούναν, ἀλλ' ὁ σκύλος, ὅσον ἔβλεπε τὴν βάρκαν ἀπομακρυνομένην, τόσον μανιωδέστερον ὠλόλυζε.

— Τί ἔχει καὶ δὲ λουφάζει; ἠρώτησεν ἀνησυχῶς τὸ Λιαλιώ.

5 — Φαίνεται ὅτι ἐγνώρισε τὴ βάρκα.

— Αὐτὴ ἡ βαρκούλα εἶναι κεινῆς τῆς γολέτας;

— Ὡς φαίνεται.

Ὁ νέος ἐξέφερε τὴν εἰκασίαν μετὰ λύπης, προβλέπων ὅτι ἡ περιστάσις αὕτη ἐξ ἀνάγκης θὰ συνέτεμνε τὴν ὀνειρώδη δι' αὐτὸν ἐκδρομὴν, ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα ἡ Λιαλιὼ ἐκρότησε τὰς χεῖρας, ὡς ἄτακτον παιδίον τὴν μεγίστην εὐρίσκον ἡδονὴν εἰς ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἐπιμένουν νὰ τοῦ ἀπαγορεύωσι.

— Τότε, χαίρομαι, εἶπεν ὁ σκύλος ἄς γαυγίζῃ γιὰ τὴν βάρκα του, κ' ἐμένα ἄς μὲ γυρεύουνε στὸ σπίτι...

15 Ὁ νέος ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ ἐρωτήσῃ.

— Ποῦ ἦτον ὁ κύρ Μοναχάκης, ποῦ κατέβηκες ἀπ' τὸ σπίτι;

Ἡ Λιαλιὼ ἀπήντησεν:

— Ὅλο στὸν καφενὲ περνάει τὴν ὥρα του... Ὡς τὰ μεσάνυχτα δὲ ξεκολλάει... Ἐμένα μ' ἀφήνει πάντα μοναχὴ μου...

20 Κ' ἐφαίνετο ἑτοιμὴ νὰ κλαύσῃ. Ἀλλὰ μὲ βίαιον ἀγῶνα ἐκρατήθη καὶ δὲν ἔκλαυσεν.

Ὁ νέος ἐξηκολούθησε νὰ κωπηλατῇ. Μετ' ὀλίγον ἔφθασαν οὐ μακρὰν τοῦ ἀνατολικοῦ στομίου τοῦ λιμένος, ὁπόθεν ἐφαίνετο ἀντικρὺ, φράττουσα τὸν ὀρίζοντα, ἡ μακρυλὴ νῆσος, ἐφ' ἧς ὑπερέκειτο τὸ λευκόν, πότε 25 χιονισμένον, πότε γυμνὸν καὶ βραχῶδες ὄρος. Ἀμα ἔφθασαν ἐγγὺς τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ ἀποτελοῦντος ἔνθεν τὴν μίαν σιαγὸνα τοῦ στομίου τοῦ λιμένος, τοῦ κλειομένου ὑπὸ δύο ἢ τριῶν νησίδων ἀνατολικομεσημβρινώτερον, ἡ νεαρὰ γυνὴ προσήλωσεν ἀτενῶς τὸ βλέμμα εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἴδῃ ἀπώτερον καὶ εὐκρινέστερον ἢ ὅσον ἐπέ- 30 τρεπε τὸ ὠχρὸν φέγγος τῆς σελήνης.

— Νὰ ἰδῶ ἐκεῖ πέρα, κ' ὕστερα γυρίζουμε, εἶπε.

Κ' ἐστέναζεν.

Ὁ νέος ἔλαβε τὴν τόλμην νὰ τὴν παρακαλέσῃ:

— Πῶς τὸ ἔλεγες ἐκεῖνο τὸ τραγούδι, ποῦ τραγουδεῖς κάποτε;

35 — Ποιὸ τραγούδι;

18 δὲ] δὲν ἐκδδ
ἐκδδ (παραλ. Me.)

20 ἐτοιμὴ ΦΔΒ

22 ἔφθασεν Β

24 μακρυλὴ] μακρυνή